

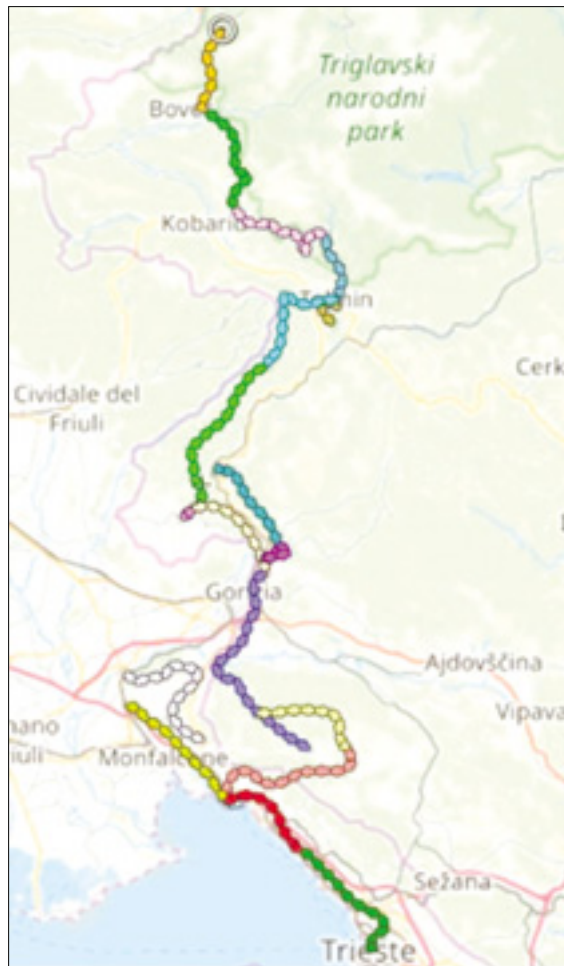
Nebo vse bolj na gosto prepletajo mreže, ki jih izrisujejo letala na reaktivni pogon, saj se vse več ljudi nekam odpravljajo in bi rado tja čimprej prišlo, pa čeprav le zato, da bi se na novi lokaciji predalo – brezdelju. No ja, vseh turistov ne gre metati v isti koš, saj je med njimi kar precej takih, ki se podajo na aktivne počitnice, iskanju novih dogodivščin naproti pa se odpravijo kar peš. Zato vse več krajev povezujejo tematske poti, dolge od nekaj deset do več sto kilometrov, primerne tako za dnevne izlete z najnujnejšim v nahrbtniku kot za daljša popotovanja, ki zahtevajo poleg telesne pripravljenosti tudi spretnost pri načrtovanju logistike. Tiskani in še zlasti spletni vodniki nam sicer olajšajo načrtovanje dnevnih tur in pravočasno rezerviranje prenočišč, toda naše poti še niso tako dobro opremljene s ponudniki ustreznih storitev kot na primer španski »El Camino« oziroma Jakobova pot, ki iz različnih smeri pripelje romarje in »romarje« do Santiaga v Composteli. Med tistimi, ki so spoznavali te pomanjkljivosti ene izmed najmlajših poti na naših tleh, Poti miru, je bil tudi Allon Bostwick, ki je pot (skoraj) v celoti prehodil pred natanko letom dni, letos pa se je vrnil, da bi zakrpal nekaj lukenj s prvega potepa od Loga pod Mangartom do Trsta. Obakrat sva se srečala, in tokrat sem ga vodil po rovju pod Sveto goro oziroma skozi Skalnico, pa tudi za srečanje s feldmaršalom Borojevičem sem se dogovoril, tako da bo imel po vrnitvi v ZDA kaj pripovedovati. Kar Allon, upokojeni zdravnik pri 67 letih, svojo Pot že uspešno predstavlja sorojakom na drugi strani Atlantika. In njegovi sorojaki so tako Američani kot Slovenci, saj se po njegovih žilah pretaka tudi slovenska, pravzaprav gorenjska kri. In prav bratrance iz Kranja so zaslužni, da se je podal na Pot miru, ki ga je tako prevzela, da jo ceni kot eno izmed treh najpomembnejših stvari v življenju. »Bil sem srečno poročen 31 let, kar je za nas Američane ogromno. Ko sva z ženo ugotovila, da ne sodiva več skupaj, sva šla pač narazen, toda imam tri krasne hčere, s katerimi imam odlične odnose. Zaradi njih tudi še vztrajam v Ameriki, sicer bi se najverjetneje preselil v Slovenijo. Se vse bolj počutim Slovenca, čeprav znam zaenkrat le nekaj besed. Pot miru pa mi pomeni toliko, da bi najraje videl, če bi na mojem nagrobniku poleg imena in priimka pisalo še PREHODIL JE POT MIRU.« mi je zaupal med klepetom ob skodelici kave. Takrat mi je tudi povedal, kako se je vse skupaj začelo in zakaj mu prehojena pot toliko pomeni.

Sabotin in knjiga kot izziv

Allon se je s Soško fronto prvič »srečal« pred štirimi leti. »Bratranec Marko me je neke nedelje peljal na Sabotin, kjer sva si ogledala muzejsko zbirko in nato še eno, v Brestovici. Zbirki in pripovedi so me čustveno prevzele, kar je Marko očitno opazil, tako da mi je naslednjič, leta 1917, podaril knjigo o Poti miru. Verjetno si je mislil, da se ne bom nikoli podal po njej, jaz pa sem vzel to kot izziv. In to kot življenjski izziv, saj so mi pred petindvajsetimi leti diagnosticirali raka na stegenici, zamenjali mojo kost s kostjo mrtvega darovalca in jo obenem še utrdili s kovinsko ploščo. Živel sem vse kaj drugega kot športno, moja največja rekreacija je bilo ribarjenje v zamrznjenem michiganskem jezeru, do katerega imam le nekaj sto metrov hoje. Marko, ki sicer redno planinari, nima najboljšega mnenja o Američanih. Da smo vsi po malem pomehkuženi in leni, je prepričan, in za večino to kar drži. Tak sem bil tudi jaz, ko pa sem se odločil, da bom šel na Pot miru, sem začel vaditi. Lansko poletje sem dan za dnem kolešaril po desetkrat v nek breg blizu doma in hodil po osem do dvanajst milj, kar je skoraj dvajset kilometrov. Nekoliko sem tudi shujšal, približno tri kilograme, in 11. septembra sem se podal na pot. Ko sem po dobrih dveh tednih prišel v Trst, lažji za nadaljnjih pet kilogramov, sem imel občutek, da

Allon, Američan na Poti miru

Besedilo: TONI GOMIŠČEK / Slike: ALLON BOSTWICK in TONI GOMIŠČEK

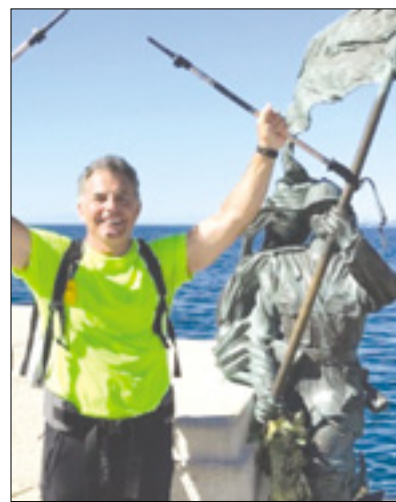
Prehojena pot

Allanova hiška za ribolov na zamrznjenem michiganskem jezeru

Pot ob jeklenici skozi Skalnico

Allon ob zaključku v tržaškem pristanišču

Dobra volja je najboljša!

Svetozar Borojevič (Dragi Lazovski) razlaga Allonu potek bitk na Soški fronti

sem končno naredil nekaj zase,« zadovoljno pripoveduje zdaj.

Golobar, prvi hrib v življenju

Kdor sledi vodniku po Poti miru, jo začne v Logu pod Mangartom. Dan pred startom je Allon prebil v Kobaridu, kjer je obiskal muzej 1. svetovne vojne, šel po še nekaj napotkov od prijaznih deklet, ki delajo v pisarni Fundacije Pot miru v Posočju in do cerkve svetega Antona s kostnico italijanskih vojakov, zgrajeno leta 1938. S to duhovno popotnico se je torej odpravil na pot od Loga pod Mangartom proti Kal Koritnici in kmalu spoznal, da hoja zahteva zbranost. »Prvi dan sem poimenoval za dan učenja. Moral sem se naučiti oprezati za oznakami, ki te usmerjajo po pravi poti. Tega nisem bil vajen, zato sem nekajkrat zašel. Ko sem prišel do Kal Koritnice sem ugotovil, da sem spregledal eno od postojank, enega od muzejev na prostem, tako da sem se moral vrniti do točke, kjer je bila prava pot. Naslednje jutro sem se spustil do Soče, šel prvič čez viseči most, nato pa sem se zazrl v goro pred menoj. Jutro je bilo prekrasno, toda ko sem se gledal v stmalı Golobarja, kamor me je vodila pot, sem se kar malo prestrašil. Končno je bil to prvi hrib, na katerega sem se povzpел peš v mojem življenju,« se zasmeje zdaj.

Ob spominu na vojake, pogosto bolj lačne kot site, ki so nosili glavo napredaj v vseh mogočih in nemogočih

vremenskih razmerah, ki so sanjali požirek vode med prenašanjem težkih bremen in ki zvečer niso nikoli vedeli, kaj prinaša noč in kakšen bo naslednji dan, je zbledela vsaka pomisel na samopomilovanje. »Če so zmogli oni, lahko tudi jaz, ki imam nahrbtnik lažji od trinajstih kilogramov, ki sem obut v dobre pohodniške čevlje, ki hodim v lepem vremenu in primerno oblečen, predvsem pa v miru,« si je dopovedoval in še bolj strumno stopal navkreber. Pri križu v spomin padlim vojakom avstro-ogrskega 20. lovskega bataljona na planini Golobar si je vzel čas za krajši počitek, nato pa krenil proti Drežnici in spoznal, da njegove mišice lažje prenašajo pot navzgor kakor navzdol.

Neporavnani račun z Mrzlim vrhom

Tretji dan je Allon začel z vzponom do italijanske kapele Bes na Planici pod Krnom in nadaljeval s spustom do koč na planini Kuhinja, kjer se je okrepljal s pravo hribovko joto in odžejal s pivom, nato pa jo mahnil proti Mrzlemu vrhu, od koder bi se moral spustiti do Javorce oziroma planine Polog in nato proti Tolminu. In to v enem dnevu. Da bo to zanj preveč, ga je svaril bratranec Marko, in isto mu je povedal kmet ob poti, ki mu je ponudil požirek žganja za boljšo prebavo. Pri planini Pretovč se je zato rahlo razočaran nad samim seboj začel spuščati v dolino Tolminke, pa še tako je moral poklicati fanta od bratrančeve hčerke, ki

živi v Tolminu, da ga je prišel iskat, naslednje jutro pa pripeljal nazaj, da je lahko nadaljeval tam, kjer je prejšnji večer končal. Vendar brez Mrzlega vrha, ki si ga je pustil za kako drugo priložnost. »Začutil sem, da ne smem pretiravati. Dan v Tolminu sem izkoristil za vzpon na Mengore in ogled tamkajšnjega muzeja na prostem ter še nekaj drugih obeležij iz 1. svetovne vojne, naslednji dan pa sem Pot miru nadaljeval z vzponom na Kolo-vrat. In takrat sem prvič srečal še enega pohodnika, mlajšega od mene, ki je bil že štiriindvajset dni na poti. Hodil je kot zajec, jaz kot želva, toda nekaj časa sva hodila skupaj in povedal mi je, da se je v Dunaja odpravil peš do Benetk. Po nekaj minutah sva se razšla, čez dobre pol ure pa sem ponovno zaslišal nekoga hoditi za menoj. In bil je isti fant, ki se je neke uštel in se tako zavrtel v krog,« se živo spominja Allon, še vedno vesel, da ni edini, ki se mu pripeti, da gre po isti poti dvakrat. Tisti dan je prišel do vasi Kam-breško, naslednji dan do Gonjač. Po dnevu, ki ga je namenil odkrivanju Brd, se je vrnil na Pot miru, se povzpел na Sabotin in nato spustil v Solkan ter prespal v Novi Gorici.

Dežela prijaznih ljudi

Ko se je Allon podobno kot Soča izvil iz objema gora, ga je čakala ravnska hoja do Mirna, vzpon do pomnika braniteljem slovenske zemlje na Cerju in po vrhovih na kraškem robu do Kostanjevice. Tam je nameraval prespati, toda v kraju

ni prenočišč, zato se je v temi odpravil proti Komnu. »Nekdo mi je ustavil in mi pomagal najti sobo, vendar sem moral preskočiti del trase. Naslednji dan sem šel skozi Gorjansko in prišel na italijansko stran, šel na Grmado in se napotil v Devin. Pa sem se spet nekoliko izgubil, toda nek domačin me je usmeril na pravo pot. Še več, dal mi je boljši zemljevid in me podučil, da sem še zmeraj v slovenskih krajih, da mi ni potrebno pozdravljati z Buongiorno, ampak naj še kar naprej uporabljam Dober dan!« pripoveduje Allon, ki se je potem na poti proti Tržiču in spomeniku v Sredipolju še nekajkrat izgubil oziroma ni našel pravega nadaljevanja. Vendar so mu bili domačini vedno pripravljeni pomagati, tudi če ga niso razumeli. »Ko sem povprašal po muzeju, je nekdo začel delati gibe in spuščati glasove, kot da strelja s puško; prikimal sem, on pa je šel po ženo, sedla sta v avto in mi rekla, naj jima sledim. V avto me nista vzela, sta pa vozila počasi in me privedla do vojaškega muzeja na prostem pri Tržiču, ki je res zelo zanimiv. Potem sem srečal angleško govorečega zdravnika Valentina, ki mi je pokazal pot do Sredipolja, pa sem spet zašel, prišel skoraj do Doberdoba, ko me je možak v črnem avtomobilu usmeril na pravo pot. Bila je nedelja in srečanja s prijaznimi ljudmi so se kar vrstila. Naslednji dan sem pot nadaljeval po Krasu, se povzpел na Vrh svetega Mihaela in se nato vrnil v Slovenijo, v Brestovico. Ponovno sem se srečal z voznikom črnega avtomobila, doma iz Doberdoba, ki pa je imel tokrat pri sebi vnukinjo, ki je nama pomagala s prevajanjem. Usmeril me je v dobro gostilno, prespal sem v Jamljah, nato pa sem se vrnil v Solkan, saj sem želel še na Škabrijel. Tistega dne sem bil povabljen tudi na stiskanje grozdja in pokušino vina v eni izmed klet, česar ne pozabim na mojih predavanjih nikoli omeniti. Naslednji dan sem šel na Sveto goro in Vodice ter se spustil v Plave, prenočil še eno noč v Solkanu, nato pa se vrnil na Kras, da sem prehodil manjkajoči del Poti med Kostanjevico in Komnom. To je bilo eno najlepših juter, kar se jih spominjam. Ptice so pele, polja sivke dehtela, grozdje je viselo s trt, čebele so brenčale nad polji z jesenskimi cvetovi... Dan se kar ni hotel končati, tudi večer je bil krasen in s poti med Nabrežino in Križem sem občudoval sončni zahod, vendar bi moral brez pomoči domačinov verjetno prvič na celi poti spat zunaj. Tako pa so mi našli nastanitev v sosednjem kraju in natakara, ki je sicer študirala angleščino, me je tja tudi peljala in se vse zmenila z lastnico. Naslednji dan sem se moral le še sprehoditi iz Križa mimo Proseka po Napoleonovi cesti do Opčin in se spustiti v Trst. 28. septembra 2018, po 288 kilometrih prehojene poti, sem prišel do pomola, kjer sta se leta 1910 moj dedek Frank Novak in Marija Češče vkrčala na ladjo, s katero sta šla v ZDA. Tako sem mojo malo dogodivščino končal tam, kjer sta onadva začela njuno veliko,« je zaključil pripoved Allon.

In Pot miru je predavanje postala

Allon je s svojo dogodivščino zbudil pozornost ameriških lokalnih medijev, kasneje pa tudi raznih društev in združenj. Prvo predavanje o Poti miru je pripravil za člane Zgodovinskega društva. Izkušnje je strnil v sto-minutno predstavitev, podkrepljeno s slikovnim gradivom. Čeprav izhaja iz zgodovinskih dejstev, izpostavlja tudi lepoto narave in prijaznost ljudi, predvsem pa občutek varnosti, kakršnega v Ameriki ni več. Takoj po predavanju so se mu približali trije in ga prosili, če bi tudi za njih pripravil podobno predstavitev. Kličejo ga iz vrst upokojenih učiteljev, univerz, veteranska združenja, krožki izseljencev in njihovih potomcev... Priznava, da to rad počne, saj tako podoživlja vse lepo, kar se mu je med potjo pripetilo, prav zaradi posebnih zahtev nekaterih slušateljev pa se je zdaj vrnil. In ker bo imel naslednje predavanje za vojne veterane, smo mu tokrat omogočili, da se je srečal s feldmaršalom Borojevičem, pa čeprav je bil to »zgodlj« Dragi Lazovski, ki edinega avstro-ogrskega generala slovenskih korenin le igra.